

Autor: Dominique Venner

„Fašismus, nacismus a bolševismus lze považovat za tři různé stromy, sdílející jisté společné znaky, zatímco liberální teorie vytváří obraz jediného stromu se třemi větvemi.“ Emilio Gentile

Americký historik George Mosse poukázal na ošidnou povahu teorie totalitarismu: „nahlíží totiž na svět výlučně z liberální perspektivy.“ Jinak řečeno, jedná se o koncept stvořený liberálním myšlením za účelem zdůraznění své odlišnosti od spektra rivalů, smísených do jediné, nesvaté kategorie, přesně dle polarizujícího módu myšlení typu „my“ vs. „oni“.

Teorie totalitarismu odhaluje silně ideologický charakter liberalismu. Velmi odlišné skutečnosti zobecňuje a redukuje do jediné kategorie, a tím zakrývá všechny vzájemné rozdíly jednotlivých antiliberálních systémů. Jak lze vůbec srovnávat rovnostářský, internacionalistický komunistický systém, potřísněný krví milionů svých předválečných obětí na jedné a elitářský, nacionalistický italský fašismus, jemuž lze za stejné období připsat asi deset poprav, na straně druhé? 1]

Tento obří kvantitativní rozdíl odpovídá i zásadním odlišnostem kvalitativním. To, s čím se liberalismus vypořádává jednotnou nálepkou „totalitarismu“, zahrnuje odlišné skutečnosti, sdílející jen povrchní podobnost („stát jediné strany“). Liberální teorie totalitarismu využívá tohoto ideologického slepence k vlastnímu ospravedlnění prostřednictvím negace, tedy zdůrazněním své „morální“ nadřazenosti. Jedná se o ideologický trik bez jakékoliv vědecké hodnoty.

V rozhovoru na toto téma poukázal Emilio Gentile – který sám sebe označuje za „liberála, kritizujícího liberální historickou interpretaci totalitarismu“ – na přítomnost tří zásadních omylů této interpretace: „Zprvč směšuje dohromady dvě velmi odlišné věci – bolševismus a fašismus. Dále pokládá racionalitu za výlučné hájemství liberalismu a jakoukoliv míru a formu racionality ve třech antiliberálních experimentech striktně popírá. Třetí omyl spočívá v zaměňování očividných a zásadních podobností. Jinými slovy: fašismus, nacismus a bolševismus lze považovat za tři různé stromy, sdílející jisté společné znaky, zatímco liberální teorie vytváří obraz jediného stromu se třemi větvemi.“ 2]

Toto neznamena nic méně, než že užití termínu „totalitarismu“ coby generického, obecného termínu je nutno považovat za nevědecké. Jakmile koncept zahrnuje vše stojící v opozici vůči liberalismu, přičemž se definuje právě jen pomocí tohoto negativního vymezení, pozbývá významu. Nyní jej tak lze aplikovat libovolně: na islamismus, všemožné exotické tyranidy, a vlastně proč ne i na katolickou církev? Tento polemický nástroj tak působí podobně

reduktivně jako komunistické označení veškeré své opozice za „kapitalismus“ a „imperialismus.“

Poznámky:

1] Už jsme poznamenali, že s výjimkou několika ojedinělých akcí, které lze přičíst italské rozvědce, zavraždění Matteottiho a pouličního násilí, následujícího občanskou válku ve 20. letech (a také s pochopitelnou výjimkou válečných let a kolonizace) došlo ve fašistické Itálii mezi lety 1923-1940 jen k devíti politickým popravám (a sedmnácti dalším do roku 1943). Viz práce amerického historika S. G. Paynea : *Franco José Antonio. El extrano caso del fascismo español*, Planeta, Barcelona, 1997, str. 32.

2] Rozhovor mezi Emiliem Gentilem a Dominique Vennerem v *La Nouvelle Revue d'Histoire*, 16, vydání, leden-únor 2005, str. 23-26. Na totéž téma také čtenáře odkazují na můj rozhovor s Ernstem Noltem *La guerre civile européenne (Rencontre avec Ernst Nolte et Dominique Venner)*, *Éléments*, vydání 98, květen 2000, str. 18-21.

Zdroj: Dominique Venner, *Le Siècle de 1914: Utopies, guerres et révolutions en Europe au XXe siècle* (Paris: Pygmalion, 2006). Do angličtiny přeložil Giuliano Adriano Malvicini. Český překlad *Totalitarianism: A Specious Concept* byl převzat ze stránek Counter-Currents Publishing.